

Тернопільська обласна
універсальна наукова бібліотека
Науково-методичний відділ

Професійне досьє
бібліотекаря

Інформаційно-методичний
бюлетень № 1—2 (60—61)

Тернопіль
2017

УДК 021(477.84)
ББК 78.342 (4Укр-4.Тер)
П 84

Підготувала	С. Т. Єрошенкова, завідувач науково-методичного відділу ТОУНБ
Редактор	Г. Й. Жовтко
Комп'ютерний набір	С. Т. Єрошенкова, завідувач науково-методичного відділу ТОУНБ
Комп'ютерна верстка	В. І. Раківський, завідувач відділу автоматизації та механізації бібліотечних процесів ТОУНБ
Відповідальний за випуск	В. І. Вітенко, директор ТОУНБ, заслужений працівник культури України

П 84 Професійне досьє бібліотекаря : інформ.-метод. бюл. № 1/2 (60/61) / Терноп. обл. універс. наук. б-ка, наук.-метод. від. ; підгот. С. Т. Єрошенкова ; ред. Г. Й. Жовтко. — Т. : [б. в.], 2017. — 27 с.

Пропонуємо вашій увазі черговий номер бюлетеня «Професійне досьє бібліотекаря». Маємо надію, що його матеріали допоможуть в організації діяльності та управління ЦБС.

Ваші зауваження та пропозиції щодо подальших випусків даного видання просимо надсилати на адресу: науково-методичний відділ, Тернопільська ОУНБ, бульвар Т. Шевченка, 15, м. Тернопіль, 46001; e-mail: nmv.tounb@ukr.net; тел.: 52-40-71.

УДК 021(477.84)
ББК 78. 342 (4Укр-4.Тер)

Технологія організації, планування, обліку та звітності роботи нестационарних форм

Для оптимізації функціонування мережі бібліотек Кабінет Міністрів України затвердив мінімальні соціальні нормативи забезпечення населення публічними бібліотеками в Україні. Так, відповідно до п. 1 постанови КМУ (від 30 травня 1997 р. № 510, із змінами): «У населених пунктах з кількістю жителів до 500 чоловік за рішенням відповідного органу місцевого самоврядування бібліотечне обслуговування населення здійснюється загальнодоступною бібліотекою або за допомогою нестационарних форм обслуговування (бібліотечний пункт, пересувна бібліотека)».

Сьогодні процеси реформування сучасної соціальної інфраструктури обумовлюють необхідність прийняття виважених, економічно обґрунтованих рішень, спроможних адекватно вирішувати питання бібліотечно-інформаційного забезпечення населення. Тому, за можливої структурної перебудови бібліотечної мережі на місцях, саме такий підхід має сприяти:

- підвищенню ефективності діючих бібліотек;
- створенню умов для збереження і розвитку їх кадрового та матеріального потенціалу в найбільш гнучких і адаптованих організаційних формах;
- упровадженню системи моніторингу і контролю за результатами діяльності бібліотек з боку органів місцевого самоврядування, у підпорядкуванні яких вони знаходяться;
- підвищенню якості надання бібліотечних послуг та ефективності використання бюджетних асигнувань.

Формування єдиного інформаційного простору на території певного міста (району), який би сприяв вирівнюванню умов доступу до бібліотечних послуг населення, незалежно від місця його проживання, роботи, навчання, відпочинку, може забезпечуватися організацією та розміщенням нестационарних бібліотечних форм.

За час свого існування нестационарні форми бібліотечного обслуговування підтвердили власну затребуваність як серед населення, так і бібліотек. Окрім того, що вони забезпечують сприятливі умови для бібліотечного обслуговування населення, для бібліотеки це прекрасна можливість розширити сферу свого впливу, залучити нових

користувачів, підвищити основні показники роботи і довести соціальну значимість власної діяльності.

Організація нестационарного бібліотечного обслуговування вимагає прийняття певних кроків та управлінських рішень, що передбачають: розробку регламентуючих документів, планування роботи, розподіл обов'язків між працівниками, навчання кадрів, контроль та ін.

Як відомо, діяльність будь-якої установи базується на підготовці та затвердженні комплексу організаційно-розпорядчих документів. Положення про структурний підрозділ бібліотеки визначає нормативно-правову регламентацію його діяльності.

Тому, за наявності значної кількості різних форм нестационарного обслуговування, варто було б розробити Положення про нестационарне бібліотечне обслуговування. Це положення визначило б правовий статус, цілі, завдання, принципи організації роботи нестационарних форм, а також порядок їх взаємодії з іншими структурними підрозділами ЦБС.

Звертаємо увагу, що загальні вимоги до даного положення такі:

- урахування положень законодавства України, зокрема Конституції України, Законів України «Про культуру», «Про бібліотеки і бібліотечну справу», «Про захист персональних даних», «Про місцеве самоврядування в Україні», постанови Кабінету Міністрів України «Про мінімальні соціальні нормативи забезпечення населення публічними бібліотеками в Україні» (від 30 травня 1997 р. № 510), рішень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
- наявність розділів, пунктів та підпунктів. Кількість пунктів та підпунктів визначає розробник документа. Текст має містити граматично і логічно узгоджену інформацію про управлінські дії, не допускати різних тлумачень та суперечливих формулювань, враховувати загальноприйняті скорочення;
- конкретизація питань з організації наявних різноманітних форм нестационарного бібліотечного обслуговування, формування, використання бібліотечного фонду, переліку послуг (безоплатних і платних), технологічних аспектів.

У випадку незначної кількості форм нестационарного бібліотечного обслуговування ЦБС (або самотійна бібліотека) розробляє окремі положення або правила. Наприклад, це можуть бути:

- Положення про бібліотечний пункт (див. Додаток 1);
- Правила користування колективним абонементом.

Фінансування форм нестационарного бібліотечного обслуговування здійснюється з районного (міського) бюджету в межах асигнувань, передбачених на утримання ЦБС в цілому. Додаткове фінансування здійснюється за рахунок коштів, які бібліотеки одержали від надання платних послуг та з інших джерел, не заборонених законодавством.

Для задоволення запитів користувачів усіх форм нестационарного обслуговування використовується єдиний фонд ЦБС (у разі децентралізації — бібліотечний фонд окремої стаціонарної бібліотеки).

Інформація про бібліотечні ресурси, умови та час користування ними має бути донесена до населення через оголошення, плакати, пам'ятки, повідомлення в ЗМІ тощо.

Нестационарне обслуговування здійснюють працівники відділу (сектору) нестационарного обслуговування в ЦРБ або, за його відсутності, працівники ЦБС. Тому розроблення відповідних посадових інструкцій стане логічним продовженням і розвитком положення про відповідний структурний підрозділ.

За наявності відділу (сектору) нестационарного бібліотечного обслуговування його штат визначається на підставі загальної кількості нестационарних форм обслуговування в місті (районі) та розрахунку навантаження (згідно з Типовими нормами часу на основні процеси бібліотечної роботи, що затверджено наказом Міністерства культури і туризму України № 1631/0/16-08 від 29.12 2008 р.).

Відділ (сектор) нестационарного бібліотечного обслуговування функціонує відповідно до Положення, розробленого на основі Статуту (Положення) про ЦБС. Дане Положення регламентує завдання та функції підрозділу, права, обов'язки і відповідальність його керівника.

Окрім Положення, у відділі (секторі) рекомендуємо передбачити:

- єдиний план нестационарного бібліотечного обслуговування населення міста (району);
- організаційно-розпорядчі документи щодо нестационарних пунктів ЦРБ (кожна бібліотека-філіал ЦБС зберігає власну відповідну документацію);
- карту-схему бібліотечної мережі, де на мапі міста (району) проти кожного населеного пункту зазначаються наявні бібліотеки, бібліотечні пункти, пересувки, ВЧЗ; вказується відстань від

кожного населеного пункту до найближчої стаціонарної бібліотеки, а також витрати часу на дорогу до їх місцезнаходження;

- картотеку (БД) нестационарних точок у місті (районі);
- графіки роботи нестационарних точок ЦБС;
- статистичні матеріали за підсумками роботи нестационарних форм обслуговування (щоквартальні, річні).

До посадових обов'язків працівників відділу (сектору) нестационарного бібліотечного обслуговування входять:

- планування, облік і звітність;
- інструктаж бібліотекарів і волонтерів під час виїздів на місця;
- контроль за періодичним оновленням бібліотечного фонду;
- координація роботи всіх підрозділів ЦБС у цьому напрямі;
- участь у роботі Ради з комплектування (за наявності), передача до відділу комплектування (відділу організації та використання бібліотечного фонду і т. д.) заявок на необхідні для нестационарних форм обслуговування книжки, періодичні видання та інші документи;
- проведення експертно-діагностичного аналізу діяльності нестационарного обслуговування в місті (районі).

Керівник структурного підрозділу є відповідальним за своєчасне внесення пропозицій щодо змін до Положення, пов'язаних зі зміною в законодавстві.

Облік статистичних показників передбачає: кількість форм нестационарного обслуговування, чисельність користувачів, кількість відвідувань, книговидач (зокрема за видами і мовою документів).

Підписуючи звіт за квартал, рік, кожен завідувач бібліотеки-філіалу несе відповідальність за достовірність показників (див. Додаток 2).

У нестационарному обслуговуванні останнім часом все більшого поширення набувають форми соціокультурної роботи. Тому саме на такі заходи варто оформити «Паспорт масового заходу», який передається до стаціонарної бібліотеки. Облік масової роботи має відповідати вимогам пунктів 7.5, 7.5.1 Міждержавного стандарту ГОСТ 7.20—2000 «Бібліотечна статистика».

Також варто розглянути технологічні особливості окремих форм нестационарного бібліотечного обслуговування.

Бібліотечний пункт (БП) — територіально відокремлений підрозділ стаціонарної бібліотеки, де працює її штатний працівник.

Звертаємо увагу, що при відкритті нового бібліотечного пункту в районі (місті) бажано ознайомитися з вимогами Законів України «Про оренду державного та комунального майна» (від 10.04.1992 № 2269-XII) та «Про місцеве самоврядування в Україні» (від 21.05.1997 № 280/97-ВР), в яких чітко прописані процедури передачі в оренду майна спільної власності територіальних громад міст, сіл, селищ району.

Діяльність бібліотечного пункту регламентує «Положення про бібліотечний пункт».

Запис користувачів, облік книговидачі і відвідувань у бібліотечних пунктах здійснюється відповідно до правил, прийнятих у стаціонарній бібліотеці. Облік роботи ведеться в окремому «Щоденнику роботи бібліотечного пункту бібліотеки...».

На кожного користувача, окрім читацького формуляра, заповнюється Єдина реєстраційна картка, що передається до стаціонарної бібліотеки, якій підпорядкований бібліотечний пункт.

Під час запису читачів у будь-якому пункті нестаціонарного обслуговування залишається актуальним дотримання Закону України «Про захист персональних даних». Використовувати персональні дані можуть лише працівники бібліотеки — відповідно до їхніх службових обов'язків; в історичних, статистичних чи наукових цілях — у знеособленому вигляді.

Важливо чітко визначити форми обліку фонду бібліотечного пункту. Наприклад, обліковими документами можуть бути книжкові формуляри виданих документів та формуляри бібліотечних пунктів (з переліком виданих документів), які заповнюються у двох примірниках (один залишається в стаціонарній бібліотеці, другий зберігається в бібліотечному пункті). Відомості про загальну кількість виданих і повернутих документів зазначаються у відповідних графах формуляра та скріплюються підписами бібліотекаря, який видав документи, і працівника, який отримав їх.

Бібліотечний пункт може мати постійну частину фонду (художня література за шкільною програмою, окремі довідники, енциклопедії і т. д.), що підтверджуватиметься відповідними позначками в каталогах, інвентарних книгах стаціонарної бібліотеки.

Перед складанням річної фінансової звітності проводиться щорічна інвентаризація майна ЦБС, зокрема в бібліотечному пункті стаціонарної бібліотеки.

Для збереження документації щодо діяльності бібліотечних пунктів бажано на кожен з них завести окрему теку в стаціонарній бібліотеці. У теці зберігаються положення, звіти, паспорти масових заходів, щорічні акти інвентаризації та інші документи.

Колективний (груповий, бригадний) абонемент (КА) — форма нестаціонарного обслуговування колективу (групи, ділянки, бригади) на основі угоди. Колективний абонемент створюється для донесення книжок до навчальних, робочих місць для залучення найбільшої кількості осіб до читання, підвищення використання книжкового фонду, вдосконалення бібліотечного, довідково-інформаційного обслуговування працівників та підростаючого покоління.

Колективний абонемент може бути відкритий в групі дошкільного чи класі загальноосвітнього закладів, колективі підприємства, організації, установи, громадської організації. Читачем КА може стати кожна особа з вищезазначених колективів після укладання між керівниками відповідної угоди на бібліотечне обслуговування.

Обслуговування літературою здійснюється на основі колективної заявки, наданої бібліотеці.

Для задоволення запитів користувачів використовується весь фонд ЦБС (або самостійної бібліотеки).

Для здійснення контактів з бібліотекою колектив повинен обрати представника (вчитель, вихователь, офіс-менеджер і т. д.), як правило, книголюба і особу, яка користується авторитетом у колективі (групі). Він здійснює контакти зі стаціонарною бібліотекою, збирає замовлення, отримує документи, роздає отримані видання, контролює книгообмін серед членів колективу (групи, бригади).

Колектив має вести облік читання на спеціальних «Листках обліку читання», що прикріплюються до кожного видання (вказується дата отримання документа, П.І.П., підпис). Термін користування літературою визначає бібліотека з врахуванням місцевих умов. Зазвичай, одна книжка знаходиться в одного читача 15 днів. На прохання колективу термін користування документами може бути продовжений, якщо на них відсутній попит інших користувачів стаціонарної бібліотеки.

Підрахунок загальної книговидачі здійснює бібліотекар на підставі заповнених «Листків обліку читання».

Колектив повинен забезпечувати збереження бібліотечних документів. У випадку втрати або пошкодження документа з фонду

бібліотеки член колективу має замінити його аналогічним чи документом, визнаним рівноцінним, або відшкодувати його ринкову вартість. Розмір відшкодування визначає бібліотека.

Обліковим документом КА може стати «Формуляр колективного абонементу» (групового, бригадного), термін зберігання якого визначає бібліотека.

Формуляр (або зошит, пронумерований і прошнурований) КА повинен складатися з трьох частин. У першій частині фіксується список колективу (групи, бригади), у другій частині облікується література, у третій — здійснюється статистичний звіт про читання (див. Додаток 3). Необхідно відзначити, що при статистичному обліку відвідуваність не враховується.

Також з документів, наданих читачам колективу (групи, бригади), виймаються книжкові формуляри, на кожному з них зазначаються дата видачі, найменування або номер КА (якщо в бібліотеці їх декілька) і підпис завідувача бібліотеки. Книжкові формуляри розставляються в ящику (шухляді) за роздільником із зазначенням найменування КА (або номера) за алфавітом авторів або назв. Після повернення видань до бібліотеки книжкові формуляри вкладаються у видання, а підпис завідувача бібліотеки на них анулюється.

В цілому функціонування КА має регламентуватися відповідними документами, що визначають сукупність правил щодо його діяльності (наприклад, «Правилами користування колективним абонементом», «Інструкцією з обліку і звітності КА» та ін.).

Виїзний читальний зал (ВЧЗ) — форма нестационарного бібліотечного обслуговування, що надає можливість читачам користуватися творами друку, перш за все періодикою, на робочому, навчальному місці, в місцях масового відпочинку в певні дні та години тижня (місяця) і передбачає укладання договору між організацією (установою) та бібліотекою.

Найбільш ефективно ВЧЗ використовуються влітку, а саме в парках відпочинку, на дитячих майданчиках біля житлових будинків, літніх таборах, санаторіях тощо.

Діяльність ВЧЗ бажано регламентувати «Положенням про виїзний читальний зал бібліотеки...».

В організаціях (таборах, санаторіях, парках тощо), за домовленістю з їх керівником, для ВЧЗ виділяється певний день

(дні) тижня й узгоджується режим роботи. Допускається діяльність ВЧЗ спільно з бібліотечним пунктом.

Найчастіше ВЧЗ обслуговує бібліотекар читального залу стаціонарної бібліотеки.

З фонду стаціонарної бібліотеки доставляють періодичні видання, книжки, рекламну продукцію, настільні ігри. Також бажано передбачити наявність кольорового паперу, ватману, олівців, фарб для малюків.

Запис користувачів, облік книговидачі і відвідувань у ВЧЗ здійснюються відповідно до правил, прийнятих в стаціонарній бібліотеці, які відповідають вимогам Міждержавного стандарту ГОСТ 7.20—2000 «Бібліотечна статистика». Крім доставки і видачі літератури, бібліотекарі, які обслуговують ВЧЗ, проводять різні заходи: бесіди, огляди, голосні читання, вікторини, диспути, конкурси, обговорення, що мають заохотити до читання, привернути увагу до бібліотеки.

Може стати доцільним занесення загальних даних (дата виїзду ВЧЗ, кількість присутніх, кількість виданих документів, форми заходів ВЧЗ, відповідальних за проведення) до V частини «Щоденника роботи бібліотеки».

У звіті за формою № 6-НК (річна) вказується загальна кількість ВЧЗ, яка додається до загальної кількості інших пунктів бібліотечного обслуговування.

Книгоношення та дворовий обхід — форми нестаціонарного бібліотечного обслуговування, що полягають у доставці книжок та інших документів зі стаціонарної бібліотеки бібліотекарем або волонтером за місцем проживання або роботи користувачів, які з об'єктивних та суб'єктивних причин не мають можливості особисто відвідувати бібліотеку. Особливість книгоношення — ця форма роботи доступна найменшій бібліотеці.

При відвідуванні користувачів бібліотекар (волонтер) разом з книжками бере із собою формуляри користувачів, оформляє в них видачу або повернення бібліотечних видань. Читач розписується в отриманні видань.

На формулярах користувачів, яких обслуговують волонтери, вводиться умовне позначення «В» і вказується прізвище волонтера. Формуляри даних користувачів найчастіше зберігаються на абонементі бібліотеки за роздільником «Обслуговування вдома», або за роздільниками із прізвищами волонтерів.

Технологія роботи бібліобуса.

Пересувна бібліотека може бути самостійною організаційною одиницею, але частіше функціонує як частина бібліотечної системи, тому іноді її називають «мобільною філією».

Так само, як і для інших форм нестационарного обслуговування, книжки, періодики, електронні видання й технічне оснащення для бібліобуса виділяє стаціонарна бібліотека. Маршрут, час стоянок і режим роботи визначає стаціонарна бібліотека та узгоджує із місцевою владою. Як правило, тривалість стоянки може коливатися від двох до чотирьох годин.

Сучасні бібліобуси мають можливість надавати такі послуги:

- довідково-бібліографічні;
- видача документів на абонемент у тимчасове користування, їх обмін;
- перегляд та читання періодики, робота з документами безпосередньо в салоні бібліобуса;
- надання доступу до інтернету;
- ксерокопіювання;
- роздруковування документів з електронних носіїв;
- складання найпростішої ділової документації (заяв, подання, резюме тощо);
- пошук, оформлення замовлення, приймання, видача документів за допомогою міжбібліотечного абонементу (МБА), внутрісистемного обміну (ВСО), ЕДД;
- організація пересувних книжкових виставок, фотовиставок тощо з документних ресурсів інших бібліотек;
- проведення культурно-дозвіллевих заходів для населення.

Сьогодні приділяється належна увага відповідному оснащенню бібліобусів. Бібліобуси мають бути обладнані:

- декількома робочими місцями для роботи користувачів з документами (мобільний читальний зал);
- відкидними столами для встановлення ноутбуків та роботи;
- складними стільцями та/або табуретами;
- комп'ютерним столом для бібліотекаря,
- столом-тумбою для ксерокса;
- м'якими сидіннями на задній стінці салону бібліобуса;
- жалюзі на вікнах в салоні бібліобуса;

- металевими стелажми для книжок секційного типу (закритими або відкритими) з нахилом полиць до стіни;
- корзинами для книжок та періодичних видань під відкидними столами;
- друкованими та електронними книжками, періодичними виданнями, аудіовізуальними документами та відповідною аудіо- та відеотехнікою (зокрема е-рідерами).

На кожен бібліобус у стаціонарній бібліотеці заводиться формуляр, де фіксуються: рух фонду; маршрут та режим роботи; дані співробітника, що працює в бібліобусі.

Регулярна робота бібліобусів сприяє підвищенню якості та умов бібліотечного обслуговування населення великих міст та маленьких населених пунктів. Тому при комплектуванні пересувних бібліотек у бібліобусах надається перевага універсальним якісним мобільним фондам.

Важливо, щоб бібліобуси були яскраво оформлені, мали затишний інтер'єр, комп'ютерне оснащення, що надало б доступ як до баз даних, так і до мережевих ресурсів інтернету. Крім того, бібліобуси повинні бути пристосовані для користувачів з обмеженими фізичними можливостями. Для цього важливо мати гідроборт (підйомник), розпашні двері з додатковою герметизацією, подвійне скління бокових вікон, додаткове утеплення підлоги та салону бібліобуса.

Певні стандарти повинні бути дотримані і в освітленні салону, яке має включати лампи денного світла 220 В, аварійне освітлення салону 12 В, додаткове освітлення над столами, задніми сидіннями, робочим місцем бібліотекаря. Електрозабезпечення бібліобуса повинно включати:

- електричний генератор 3 кВт, 220 В;
- пристрій підключення до зовнішньої мережі електроживлення 220 В (електричний кабель 50 м);
- додатковий акумулятор;
- зарядний пристрій для акумулятора;
- електророзетки для підключення обладнання.

Окремо слід продумати систему опалення, вентиляції, кондиціонування, яка може складатися з додаткового опалювача, наприклад, додаткових теплообмінників в салонах бібліобуса, дахових припливно-витяжних вентиляторів, підлогового (дахового) кондиціонера (за бажання та фінансових можливостей), електричних теплових завіс, настінних конверторних опалювачів.

Отже, саме сучасний бібліобус дозволить забезпечити бібліотечним обслуговуванням віддалені та важкодоступні райони, уможливить доступ до новинок книжкового ринку, актуальної інформації та сприятиме подоланню різниці між культурним статусом міста і села.

ПОЛОЖЕННЯ
про бібліотечний пункт

---

1. Загальні положення

1.1. Бібліотечний пункт (БП) є територіально відокремленим структурним підрозділом бібліотеки _____ ЦБС _____, де працює її штатний працівник.

1.2. БП організовується для забезпечення прав громадян на доступ до інформації, залучення до читання, доведення бібліотечних послуг до кожного мешканця мікрорайону (населеного пункту) відповідно до його потреб та інтересів.

1.3. У своїй діяльності БП керується законодавством України, «Правилами користування бібліотеками ЦБС _____», наказами директора ЦБС, даним Положенням.

1.4. Зміни та доповнення до цього Положення здійснюються відповідно до наказу директора ЦБС.

2. Завдання і функції:

2.1. БП забезпечує громадянам рівні права на бібліотечне обслуговування, незалежно від їх статі, віку, національності, освіти, соціального походження, політичних і релігійних переконань.

2.2. БП здійснює бібліотечне обслуговування, виходячи з особистих, соціальних та інших потреб жителів мікрорайону (населеного пункту) в інформації, спілкуванні, забезпеченні їх громадянських прав.

2.3. Основні бібліотечні послуги БП є безкоштовними, що передбачено Законом України «Про бібліотеки і бібліотечну справу».

2.4. Відповідно до основних завдань БП здійснює:

- вивчення та аналіз складу користувачів, їх інтересів, запитів; популяризацію і розкриття фонду шляхом організації книжкових виставок, переглядів, бесід; організацію інформаційного обслуговування користувачів;
- задоволення запитів та потреб користувачів з використанням можливостей єдиного фонду ЦБС через внутрісистемний обмін (ВСО), а також МБА, соціокультурну роботу.

2.5. Формування і використання бібліотечного фонду БП:

- фонд формує стаціонарна бібліотека, він періодично поновлюється (один раз на рік, півріччя) з урахуванням інформаційних потреб і особливостей населення мікрорайону (населеного пункту);
- стаціонарна бібліотека здійснює сумарний та індивідуальний облік документів, що надходять до БП;
- забезпечення зберігання, обліку та використання бібліотечного фонду БП; участь в комплектуванні фонду (зокрема в оформленні передплати (двічі на рік або за потреби), з урахування відмов користувачам і картотеки доукомплектування).

2.6. Діяльність БП здійснюється на основі річного плану роботи, який є складовою стаціонарної бібліотеки (або ЦБС).

2.7. Запис користувачів і видача документів з бібліотечного фонду здійснюються відповідно до «Правил користування бібліотеками ЦБС _____».

2.8. Основними обліковими документами БП є «Щоденник роботи БП бібліотеки _____», формуляри користувачів, книжкові формуляри виданих документів, формуляри бібліотечних пунктів, паспорти масових заходів (якщо є можливість проведення великих заходів).

2.9. Облік роботи з обслуговування користувачів БП (кількість користувачів, відвідувань, книговидачі, масових заходів та ін.) здійснює бібліотекар БП. Показники діяльності щомісяця (щоквартально) подаються до стаціонарної бібліотеки для внесення у зведені звіти стаціонарної бібліотеки.

2.10. Робота БП здійснюється у співпраці з іншими структурними підрозділами стаціонарної бібліотеки (за їх наявності). До проведення окремих заходів залучаються представники громадських об'єднань, інших культурно-мистецьких закладів (за згодою).

3. Керівництво:

3.1. Завідувач стаціонарної бібліотеки здійснює керівництво усіх напрямків діяльності бібліотечного пункту, несе відповідальність за організацію та результати його діяльності, сприяє створенню належних умов праці у структурному підрозділі.

3.2. Функціонування бібліотечного пункту забезпечує бібліотекар стаціонарної бібліотеки. Права і обов'язки бібліотекаря БП визначаються посадовою інструкцією (або письмовим трудовим договором).

У випадку заміни одного працівника БП іншим, а також у разі непередбачених та стихійних подій (пожежа, затоплення, грабіжництво тощо) відповідно до наказу директора ЦБС проводиться позапланова інвентаризація майна БП.

3.3. Режим роботи БП затверджується наказом директора ЦБС _____, доводиться до відома мешканців мікрорайону (населеного пункту).

3.4. БП фінансується в межах асигнувань, передбачених на утримання ЦБС.

3.5. Припинення діяльності БП здійснюється відповідно до наказу директора ЦБС (якщо це передбачено його повноваженнями).

ПОКАЗНИКИ НЕСТАЦІОНАРНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

бібліотеки-філії _____ ЦБС _____

за _____ квартал 20__ р.

Форми бібліотечного обслуговування населення	Форма не-стац. бібл. обслуговування, її адреса	Відповідальний	Показники роботи		
			К-сть читачів	К-сть відвідувань	К-сть книговидач
1	2	3	4	5	6
Бібліотечні пункти	1.				
	2.				
	3.				
Пункт книговидачі	1.				
	2.				
	3.				
Виїзні читальні зали (ВЧЗ)	1.				
	2.				
Колективний (груповий, бригадний) абонементи	1.				
	2.				
	3.				
Заочний бібліотечний абонемент (ЗА)	1.				
	2.				
Стоянки авто-транспорту, бібліобуса	1.				
	2.				
	3.				
Волонтери	1.				
	2.				
	3.				
Всього по бібліотеці обслужено: населених пунктів, колективів					

Зав. бібліотеки _____

Дата _____

ЧИТАЦЬКИЙ ФОРМУЛЯР КОЛЕКТИВНОГО (ГРУПОВОГО, БРИГАДНОГО) АБОНЕМЕНТУ

(найменування колективу)

Складається з трьох частин:

Частина I. Список колективу: П.І.П., рік народження, освіта, посада, місце навчання, інтереси, коли став читачем Колективного абонементу

- 1.
- 2.

Частина II. Облік літератури: дата видачі, інвентарний номер документа, відділ, автор і заголовок, дата повернення, скільки людей прочитало, заявка задоволена з фонду _____

- 1.
- 2.

Частина III. Статистичний звіт про читання колективу

(найменування колективу)

Дата, загальна книговидача, зокрема документів за видами, мовою

- 1.
- 2.

За матеріалами електронного ресурсу

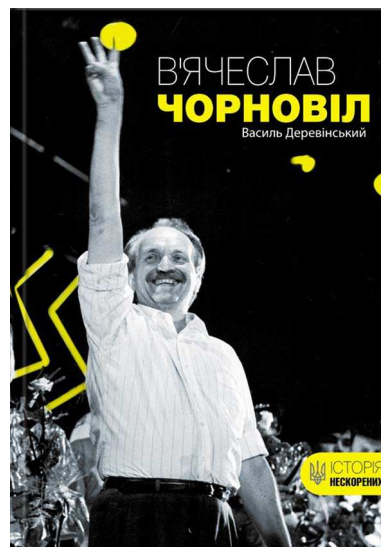
Організація нестационарного бібліотечного обслуговування населення: історія та сучасність [Електронний ресурс] / Нац. б-ка України ім. Ярослава Мудрого. — Електрон. текст. дані (1 файл : 50,6 Мб). — [Київ], сор. 2017. — Режим доступу: <http://profy.nplu.org/dwnld.php?lng=uk&delay=0&pg=2293>, вільний. — Назва з екрана. — Мова укр. — Аналог друк. вид. (Організація нестационарного бібліотечного обслуговування населення: історія та сучасність / М-во культури України, Нац. парлам. б-ка України ; [підгот.: Л. Лагута, Ю. Юхневич ; відп. ред. І. Цуріна]. — Київ : Нац. парлам. б-ка України, 2013. — (Примірна тематика семінарів працівників районних і міських бібліотек ; вип. 1)).

Деревінський, В. В'ячеслав Чорновіл / В. Деревінський. — Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2017. — 256 с.

Василь Деревінський — історик, який давно і ретельно досліджує життя та спадщину В'ячеслава Чорновола. Досить сказати, що минулої зими він був одним із організаторів цілої наукової конференції з нагоди 80-річчя від дня народження політика. Його слово належить до тих, до яких принаймні варто дослухатися.

Нова книжка В. Деревінського складається з двох великих розділів. Перший має назву «Шлях борця» і, відповідно, присвячений біографії В'ячеслава Чорновола. Формат видання, на жаль, не передбачає дуже розлогого та деталізованого життєпису. А такий — з побутовими подробицями, розгорнутими психологічними моментами — сьогодні був би дуже на часі, дозволив би краще зрозуміти феномен Чорновола. Тим паче, що цей феномен (як, зрештою, й політичне і не тільки політичне шістдесятництво як таке загалом) нині виразно потребує переосмислення, нового відкриття: надто вже багато часу минуло.

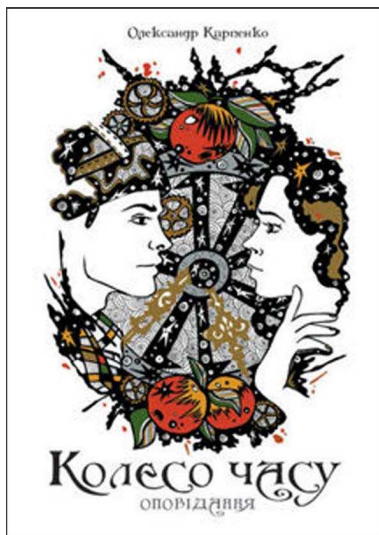
Втім, і в доволі стислій формі Василеві Деревінському вдалося чітко та недвозначно висвітлити головні, поворотні факти біографії В'ячеслава Чорновола. Це і «політичне прозріння» після дитинства, коли хлопець, як і чимало хто з шістдесятників, був засліплений радянськими ідеологемами. І початок боротьби з усевладдям тоталітаризму, за національні права. І репресії, яких зазнав на цьому шляху Чорновіл. І новий виток протистояння за часів перебудови, створення Руху та інших масових політичних сил, взяття місцевої влади в кількох західних регіонах та, нарешті, проголошення незалежності. Описує Деревінський і політичну боротьбу, що її провадив Чорновіл уже в 1990-ті роки. При цьому подає історик і інформацію про «болючі точки» у праці свого героя. Наприклад, це внутрішні чвари в Русі, що були в ньому досить давно.

Багатьом читачам цікаво буде прочитати про боротьбу між Чорноволом і Драчем у рухівському контексті...

Другий розділ, «Ідеї, що пронизують час», містить аналіз політичних концепцій, що їх Чорновіл, на відміну від численних українських політиків, таки вмів продукувати. Отже, В'ячеслав Чорновіл як політичний мислитель. І в цьому випадку в центрі його роздумів опиняються проблеми та вузли, котрі з часу загадкової Чорноволової загибелі не лише не втратили актуальності — їхню актуальність тепер відчули всі та сповна. Це, скажімо, питання форми управління та адміністративного поділу України, про що зараз активно сперечаються на тлі війни, підігрівання сепаратизму та децентралізаційної реформи. Чи тема відносин із Росією. Кримське питання, в якому Чорновіл віддавна систематично попереджав про небезпеку того, що врешті сталося 2014 року. Нарешті, тема євроатлантичної інтеграції.

Читаючи цю книжку, можна погоджуватися чи не погоджуватися з поглядами й ідеями В'ячеслава Чорновола. Незаперечне одне — саме він був тією людиною, яка вміла мислити, вміла продукувати концепції та відстоювати їх. І це надихає нас і сьогодні ставитися до нашого нинішнього становища осмисленіше та свідоміше. Що, погодьтеся, рідко коли буває зайвим.

Карпенко, О. Колесо часу / О. Карпенко. — К. : ТОВ «СІК Груп Україна», 2017. — 310 с.

Журналіст і публіцист Олександр Карпенко переродився у прозаїка. Збірка оповідань нав'яна сучасною війною, про яку він писав для газет. Це АТО він бачив на власні очі, нюхав фронтний порох у відрядженнях на Схід, ділив хліб-сіль з «Донбасівцями» та хлопцями з «Київської Русі», більшість яких уже забрала чорна вдова з косою. За українську свободу вони заплатили дуже високу ціну — власне життя, полігши в боях за рідну землю, вони проросли віршами, оповіданнями, романами і повістями на ґрунті української літератури. Герої війни стали героями літератури, народивши нові сюжети й нові теми, які так чи інакше вкладаються в історичну канву багатовікової боротьби українців за власну незалежність.

Усе повторюється, все нове — це давно забуте старе. Ми всі в «Колесі часу», у коловороті історії, те, що було з українцями сто чи двісті років тому, повторюється, набуваючи просто інших форм та назв. Ця влучна метафора Олександра Карпенка дуже актуальна в наш час, вона спрямовує нас усіх заглиблюватися в історичну правду, шукати якого ми роду й племені, звідки наші корені. Представлені автором захисники Вітчизни не з'явилися нізвідки, це не перекотиполе чи люди без генетичної пам'яті. На підсвідомому рівні у їхніх жилах бурлить кров минулих століть, нинішні оборонці східних кордонів увібрали найкращі героїчні риси своїх предків з княжих часів і до сьогодення.

Двадцять оповідань вміщено в книжці «Колесо часу», десятки й десятки понівечених доль змалював київський прозаїк. Кожен з його художніх творів можна розглядати як документ доби, як приватну історію людини, яка опинилася перед складним екзистенційним вибором: іти на війну, захищати рідну землю й померти за неї або відсидітися в тилу, займатися повсякденними справами й не зважати на війну. Війна — це виклик для людини, карпенкові герої його приймають і стають на прою зі смертю. Автор не змальовує боягузів чи пияків, малодушних чи розгублених персонажів. Філософія його героїв — це подвиг, мужній вчинок, ламання себе заради вищої мети, переборювання власних страхів і слабкостей, аби довести собі та іншим, що українець — це той, хто кров'ю платить за власні погляди й непорушність українських кордонів.

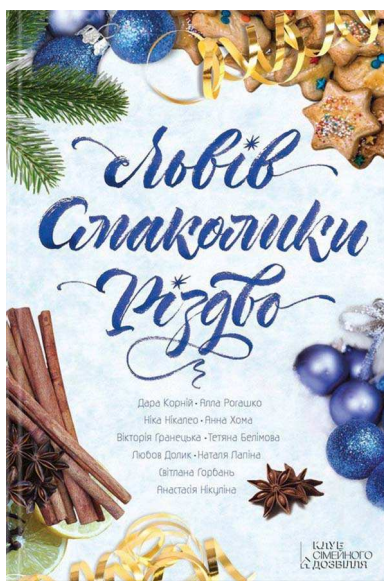
Герої «Колеса часу» — люди землі, вихідці із сіл. Вони прості аграрії, фермери, господарники, будівельники. У них нема заморочок міських жителів. Їхня філософія простіша й чистіша, є чорне і є біле.

«З цього боку добро, з іншого — зло, яке треба загнати в пекло», — міркує один із персонажів Максим в оповіданні «Бур'ян». Герої О. Карпенка ніби виростають із землі. Коли її топче ворожий чобіт, їхнє серце й душа здригаються, вони не зносять її кривд та печалей. У них прості й щирі імена: Матвій Ластівка, Микола Одинець, Андрій Ваколюк, Данило Семенець, Віктор Сірик, Іван Загорулько, Петро, Максим... Коли автор переносить читача у минулі епохи, то тут вже екзотичні прізвиська: Ол, Дор, Вія, Край, Гир.

Зі сторінок прози О. Карпенка, окрім сумнозвісних донецьких міст, постають українські села: Антонівка, Карпівка, Соснівка та інші. Чи не в кожному оповіданні акцентується увага на походженні вояка, його корінні, заритому в сільській глибинці. І зараз багато хто вважає, що село — це колыска української духовності, моралі й традицій, життя героїв автора є прямим доказом цієї тези.

Сюжети оповідань Олександра Карпенка нікого не залишають байдужими. Своїми незвичайними поворотами і яскраво виписаними долями, вони розтоплять навіть кам'яні серця, зачерствілі й байдужі до цієї теми душі. Брат убиває брата на війні, а потім стає рідним сином для родини загиблого; трикутник кохання під час бойових дій, мікровійна атошників з мажорами, боротьба ветеранів проти рейдерів і шахраїв, любов між вдовою воїна АТО і ветераном війни... У книжці знайшлося місце також і для жіночого образу, оповідання «Надія вмирає останньою» присвячено українській поетесі, голові Міжнародної громадської організації «Четверта хвиля» Анні Кісіль. Та ще багато оригінальних, неповторних, захопливих історій в «Колесі часу». Автор бере читача і простотою думок, і водночас їхньою глибокою народною мудрістю, так хвацько повертає сюжетну канву й, змальовуючи військових, доходить до самих глибин українства, засадничих основ життя українця.

Проза Олександра Карпенка стовідсотково українська, написана для українців і, що найважливіше, вона про українців у цій кровопролитній війні проти російського окупанта.

Львів. Смаколики. Різдво : збірка / уклад. і передм. Н. Нікалео. — Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2016. — 256 с.

Чи можна на сторінках книжок передати неповторну атмосферу львівського Різдва — з його прадавніми традиціями, спогадами дитинства, колядками, ... І звичайно ж, неперевершеними пампушками, кутею, перекладанцями, пляцками та іншими смаколиками... А найголовніше — випадковими зустрічами у затишних львівських кав'ярнях, де твориться світ двох закоханих сердець і доль, а однісінька зайва хвилина змінює все назавжди? Так, можна, — впевнено відповіли

своїм читачам авторки Львівського жіночого літературного клубу збіркою «Львів. Смаколики. Різдво».

Кожне оповідання цієї книжки сповнене особливої атмосфери добра, любові, затишку, часом смутку за найріднішими людьми, що відійшли у засвіти, але завжди залишається у найпотаємнішому куточку нашої душі невтоленним болем туги, проте світлою пам'яттю.

Можна не говорити, що мова написання оповідань є бездоганно чистою, іноді з вкрапленнями «львівських» слів: «філіжанка, кобіта, перекладанець, завиванець» та іншими. Шановні письменниці вживають такі слова, щоб ще яскравіше передати читачеві отой дух Різдва, підкреслити гостинність та майстерність господинь рідного краю. Оповідання є дуже родинними, близькими серцю кожної авторки, відчувається щире прагнення поділитися найсокровеннішим, що зігріває душі та серця.

В оповіданні Дари Корній «Моє сонцесяйне Різдво» змальовано не лише теплі спогади дитинства письменниці, а й детально описано прадавні обряди, традиції підготовки до святкування Свят-вечора. Твір поділено на підзаголовки, а в тексті до найдрібніших деталей описано обряд та особливості його виконання. Як от: «Морозе, морозе, йди до нас кутю їсти!», «Буде в тебе Господь на вечері...».

Тема зради, багатства, а потім стрімкого падіння на «соціальне дно» і все ж повернення до суспільства завдяки підтримці зовсім чужих небайдужих людей є провідною в оповіданні Анни Хоми «Телефон».

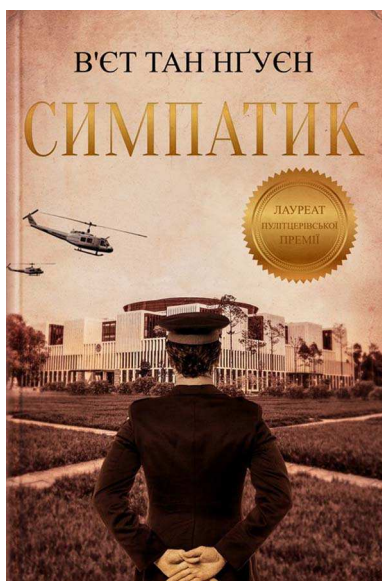
Оповідання Любові Долик «А той перший празник» — присвята «Пам'яті Віктора Гурняка» — добровольця батальйону «Айдар» — мужнього воїна та люблячого батька, котрий поклав життя за цілісність України у зоні АТО.

Тема містики, чарівності Львова, світ двох закоханих людей, їхні болючі розлуки, жадані стрічання і особливий світ художника постають в оповіданні Алли Рогашко «Їхній світ удвох».

Оповідання Ніки Нікалео «Сонце моє, бабусю!» торкає душу щемливими спогадами, співпереживаннями, аж надто схожими емоціями, відчуттями, почуттями, які неможливо передати у форматі короткого читацького огляду, хоч, можливо, хотілося б досягнути цього.

«Львів. Смаколики. Різдво» — промінчик тепла, світла і справжньої віри у диво різдвяної казки, яка чекає на Вас на вулицях засніженого Львова.

В'єт Тан Нгуєн. Симпатик : роман / В'єт Тан Нгуєн ; пер. з англ. О. Оксеніч. — Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2017. — 464 с.

Дебютний роман В'єта Тана Нгуєна, американського прозаїка в'єтнамського походження, «Симпатик» здобув численні нагороди, зокрема престижну Пулітцерівську премію (2016).

У творі автор повертається назад до своєї батьківщини, щоб з нового ракурсу побачити і представити на загал події сорокарічної давнини. Бо історія в'єтнамської війни у світовій спільноті висвітлюється якось однобоко, лише з точки зору американців. Адже у конфлікті завжди беруть участь щонайменше дві сторони. То чому ж ми чуємо лише одну? Може, прийшов час почути голоси в'єтнамців, спробувати зрозуміти їхню точку зору, нарешті дати їм виговоритись?

Текст «Симпатика» — смілива спроба переосмислити події 1975 року у В'єтнамі. Тоді до влади прийшли комуністи, а про-американській владній еліті, рятуючись від неминучої розправи, довелося поспіхом залишати країну. Здається, така собі звична зміна влади, але така зміна завжди сочиться кров'ю невинних людей. Справді винним, або хоча б якось дотичним до скинутого режиму, завжди вдається уникнути фізичного чи морального знищення. Така собі примарна аналогія.

Оповідач «Симпатика» — головний герой твору, капітан в'єтнамської армії, шпигун, крїт. Все його життя розколоте на дві частини: він метис, син в'єтнамки й француза, безбатченко, застигнутий на роздоріжжі, відкинутий Сходом, але не сприйнятий Заходом. Здається, мультикультурна Америка зможе стати йому матір'ю, але це лише удаване мирне співжиття народів.

Ця болюча суспільна самоідентифікація героя становить одну з важливих тем роману. Спочатку відкинутий азійцями, пізніше

європейцями, капітан в'єтнамської армії змушений до скону доводити свою приналежність.

Інший бік книжки — це саме кривавий конфлікт в'єтнамських політичних еліт, розмінною монетою котрого був простий люд. Власне, твір починається з поспішного відходу «демократичної» влади до США...

«Симпатик» — багатоплановий роман. Крім гучних тем в'єтнамської війни й самовизначення героя-метиса і його місця в суспільстві, тема дружби теж лунає гучномовно. Вона розкривається поступово. Ще в дитинстві майбутній шпигун товаришує з Маном, граючись у хлоп'ячі ігри «Війна», «Партизани», «Допити». Хоча з часом ці ігри набирають реальних рис, і вже достеменно невідомо хто на чиєму боці. Бо, як відомо, політика і участь у воєнних конфліктах часто розсварюють не те що друзів, навіть родичів. Невже герої на різних берегах боротьби?

Цей роман В'єта Тана Нгуєна позиціонують як шпигунський, але це радше роман про шпигуна, котрому випало доводити свою відданість безперестанку. Сповнена драматизму особистісна історія героя тісно переплетена з історією країни, для якої він був й так і залишився чужинцем. І найжахливіше те, що так можна сказати і про США, і про В'єтнам. Це історія про людину з відірваним корінням, що не може прирости до каменю людської відрази та расової нетерпимості.

*(За матеріалами інтернет-видання
«Друг читача»)*

Буцацький район

Для популяризації знань про європейський вибір України, європейські цінності та інформування про Євросоюз і країни Європи в рамках діяльності Пункту європейської інформації 20 травня 2016 року в Буцацькій центральній районній бібліотеці та Буцацькій районній бібліотеці для дітей відбулися святкові заходи, присвячені Дню Європи. На кількох площадках діяли книжкова виставка-диптих «Шедеври європейської літератури» — «Література Європи сьогодні», музична мозаїка, художня виставка-вернісаж, інформаційно-консультативний блок. Учні міських шкіл охоче взяли участь у відеомандрівці столицями європейських міст, флешмобі «Україна — це Європа!», літературній мандрівці «Європа в казках», конкурсі малюнка на асфальті, вікторині. На творчій сцені у міському сквері діти читали поезію та виконували пісні різними мовами світу. Особливе пожвавлення у відвідувачів викликав дегустаційний бібліостіл «Смаколики з Європи», де, окрім делікатесів, також були представлені книжки про кухні світу, пропонувалися рецепти. Усе це відбувалося під сучасну європейську музику.

Чортківський район

Чортківська центральна бібліотека 2016 року стала одним із переможців конкурсу на проект Української бібліотечної асоціації «Все про Європу: читай, слухай, дізнавайся в пунктах європейської інформації в бібліотеках». Проект реалізується за підтримки програми Євросоюзу «Еразмус + (ЖанМоне)». Програма спрямована на підвищення кваліфікації та працевлаштування, модернізацію освіти, професійну підготовку та роботу з молоддю. У конкурсі взяло участь 163 бібліотеки з усіх областей України. Конкурсне журі відбрало 83 книгозбірні, в яких 2016 року буде створено Пункт європейської інформації (Пункт ЄІ). Завдяки цьому проекту користувачі зможуть долучитися до молодіжного Євроклубу «Європа — наш дім», віртуальних мандрівок, зустрічей, квестів, присвячених ЄС.

19 травня у читальному залі бібліотеки з нагоди святкування Дня Європи в Україні проведено урок-екскурсія «Основні віхи в історії

європейської інтеграції». Мета заходу — поширення знань та інформації серед молоді про ЄС, європейські цінності, перспективи відносин ЄС та України. Серед запрошених були учні 7 класу ЗОШ № 2 та їх наставник Степан Кіб'юк. Люб'язно відгукнулася на запрошення й працівник шкільної бібліотеки Наталія Свідницька.

«Історично коріння ЄС сягає Другої світової війни. Ідея європейської інтеграції мала на меті попередити убивчі війни та їхні руйнівні наслідки. Вперше її запропонував Міністр закордонних справ Франції Роберт Шуман у промові 9 травня 1950 року. Ця дата — день народження того, чим є зараз ЄС, — відзначається щорічно як День Європи, який також святкується в Україні з 2003 року в третю суботу травня», — із такими словами звернулася до присутніх бібліотекар читального залу Наталія Гриців. Із виступу ведучої учні дізналися про інтеграційні процеси України в ЄС та розбудову громадянського суспільства.

«Девіз ЄС — «Єдність у розмаїтті». Європа — це континент різних традицій та мов, але, водночас, спільних цінностей. Євросоюз зараз об'єднує 28 країн. Вони поділяють такі спільні цінності, як мир, демократія, права людини, вільна економіка, верховенство права. Відомо, що поділяють їх і громадяни України, які прагнуть стати частиною європейської родини», — заявила ведуча заходу, завідувач відділу обслуговування Олена Рибух.

Уваги присутніх бібліотекарі запропонували інформаційну книжкову виставку «Україна — європейська держава». У кінці уроку-екскурсу було проведено вікторину «Галопом по Європі», активну участь у якій брала учнівська молодь й давала правильні та змістовні відповіді на запитання. Із захопленням діти переглянули відеоролики «Як влаштований Європейський Союз» та «Україна — це Європа».

ЗМІСТ

Технологія організації, планування, обліку та звітності роботи нестационарних форм	3
Що почитати? Рецензії. Новинки	19
Бібліотечний калейдоскоп	26

П 84 Професійне досьє бібліотекаря : інформ.-метод. бюл. № 1/2 (60/61) / Терноп. обл. універс. наук. б-ка, наук.-метод. від. ; підгот. С. Т. Єрошенкова ; ред. Г. Й. Жовтко. — Тернопіль : [б. в.], 2017. — 27 с.

Пропонуємо вашій увазі черговий номер бюлетеня «Професійне досьє бібліотекаря». Маємо надію, що його матеріали допоможуть в організації діяльності та управління ЦБС.

Ваші зауваження та пропозиції щодо подальших випусків даного видання просимо надсилати на адресу: науково-методичний відділ, Тернопільська ОУНБ, бульвар Шевченка, 15, м. Тернопіль, 46001; e-mail: nmv.tounb@ukr.net; тел.: 52-40-71.

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Schoolbook.
Друк цифровий. 1,63 ум. др. арк., 1,63 ум. фарб. відб., 1,18 обл.-вид. арк.

Наклад 35 примірників.

Тернопільська обласна універсальна наукова бібліотека,
б-р Т. Шевченка, 15, м. Тернопіль, 46001.
тел. (0352) 52-52-64. www.library.te.ua